

**WIZJA, PROBLEMY
I CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
POWIATU BARTOSZYCKIEGO
W OPINII MIESZKAŃCÓW**

(Raport z badań ankietowych)

Opracowanie:

**Wanda Zofia Wojnowska
Adam Puza**

grudzień 2000 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

- I. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY**
- II. POWIAT BARTOSZYCKI W OPINII ANKIETOWANYCH**
- III. DIAGNOZA OPARTA NA OPINII BADANYCH**
- IV. NAJPILNIEJSZE PROBLEMY DO ROZWIĄZANIA**
- V. SZANSE ROZWOJOWE ORAZ PREFEROWANA POZYCJA
POWIATU W OPINII BADANYCH MIESZKAŃCÓW**
- VI. STOSUNEK MIESZKAŃCÓW DO WSPÓŁCZESTNICZENIA W
ZARZĄDZANIU**

WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z BADANIA

WPROWADZENIE

Podstawowym celem ankiety wystosowanej do mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego było poznanie opinii społecznej i stopnia społecznej akceptacji dla wypracowanych przez zespół elementów strategii ekorozwoju powiatu w odniesieniu do trzech grup zagadnień:

1. Wizji dalszego rozwoju, czyli oczekiwanego i pożądanego stanu,
2. Problemów ekorozwoju, czyli aktualnych i najbardziej odczuwanych przez mieszkańców trudności uniemożliwiających dzisiaj osiągnięcie tego stanu,
3. Celów rozwoju zrównoważonego, czyli wykazu działań jakie należy podjąć, aby ten stan osiągnąć.

Celem pośrednim było umożliwienie zespołowi dokonania ewentualnej korekty wypracowanych elementów strategii rozwoju zrównoważonego uwzględniającej wyniki uzyskane w drodze ankietowania.

Wyniki badania mają być przesłanką do opracowania możliwej do powszechnej akceptacji strategii rozwoju powiatu.

I. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY

Tabela 1. Informacje o ankietowanych:

Płeć	kobieta	72 %
	mężczyzna	24 %
	brak danych	6 %
Wiek	18-24	5 %
	25-34	26 %
	35-49	62 %
	50-64	4 %
	65 i więcej	0 %
	brak danych	3 %
Wykształcenie	podstawowe	7 %
	zasadnicze zawodowe	29 %
	średnie	34 %
	pomaturalne	10 %
	wyższe	17 %
	brak danych	10 %
Kategoria społeczno-zawodowa	emeryt, rencista	2 %
	bezrobotny	16 %
	gospodyni domowa	8 %
	student, uczeń	3 %
	robotnik niewykwalifikowany	1 %
	robotnik wykwalifikowany	15 %
	pracownik umysłowy w przedsiębiorstwie	14 %
	urzędnik	12 %
	wolny zawód	5 %
	właściciel zakładu, rzemieślnik	4 %
	rolnik	8 %
	kadra kierownicza	4 %
	brak danych	8 %

Wielkość gospodarstwa domowego	jednoosobowe	1 %
	dwuosobowe	12 %
	trzyosobowe	12 %
	czteroosobowe	39 %
	pięcioosobowe	20 %
	sześćoosobowe i więcej	12 %
	brak danych	4 %
Samoocena sytuacji materialnej	bardzo zła	7 %
	zła	24 %
	trochę gorsza od średniej	20 %
	średnia	28 %
	trochę lepsza od średniej	5 %
	dobra	9 %
	bardzo dobra	0 %
	brak danych	7 %
Okres zamieszkania w Powiecie Bartoszyckim	do 10 lat	7 %
	11-30 lat	30 %
	31-50 lat	18 %
	51 i więcej	2 %
	od urodzenia	39 %
	brak danych	4 %
Miejsce zamieszkania	Miasto Bartoszyce	39 %
	Miasto i Gmina Bisztynek	25 %
	Miasto i Gmina Sępól	18 %
	Miasto Górowo Iławeckie	10 %
	Gmina Górowo Iławeckie	6 %
	Gmina Bartoszyce	3 %

W badaniu ankietowym uzyskano odpowiedzi od 507 respondentów. Wśród ankietowanych najliczniejszą grupę stanowią kobiety (72%). Większość to respondenci w wieku 35-49 lat. Co czternasty posiada zaledwie wykształcenie podstawowe, a co szósty ukończył studia wyższe.

Stosunkowo liczną (16%) grupę stanowią bezrobotni. Obok nich występują znaczące reprezentacje robotników wykwalifikowanych (15%), pracowników umysłowych przedsiębiorstw (14%) i urzędników zatrudnionych w urzędach państwowych i samorządowych (12%). Kobiety znajdują proporcjonalnie częściej zatrudnienie na stanowiskach urzędniczych i kierowniczych, ale też jest wśród nich więcej bezrobotnych niż w grupie mężczyzn. Proporcjonalnie więcej kobiet kontynuuje naukę.

Podstawowy, najczęściej występujący model stanowi czteroosobowa rodzina (39% wskazań). Pozycja materialna ankietowanych jest raczej niezadowolająca – 51% wyborów to wskazania poniżej średniej.

Zaledwie ponad 1/3 ankietowanych deklaruje w ankiecie zamieszkanie w Powiecie Bartoszyckim od urodzenia. Najliczniejszą grupę respondentów stanowią mieszkańcy gminy i miasta Bartoszyce (42%). Wśród ankietowanych znajdują się także mieszkańcy Bisztyńka (25%), Sępólna (18%), gminy i miasta Górowo Iławeckie (16%).

II. POWIAT BARTOSZYCKI W OPINII ANKIETOWANYCH

Badani mieszkańcy Powiatu Bartoszyckiego określili stopień przywiązania do miejscowości, w których mieszkają. Większość (74%) w pełni utożsamia się z miejscowością. Co 8 ankietowany nie potrafi określić swego stosunku emocjonalnego bądź nie odczuwa związków uczuciowych z powiatem.

Tabela 2. Przywiązanie do miejsca zamieszkania:

tak	74%
nie	13%
nie mam zdania	13%

Silną emocjonalną więź najmocniej akcentują mieszkańcy Bartoszczyka (82%) i Górowa Iławeckiego (77%). Więź ta jest słabsza u respondentów mieszkających w Sępólnie (67%) i Bisztynku (64%). Jednocześnie brak przywiązania do powiatu wykazuje 20% respondentów z Sępólny, 16% - Bisztynka, Górowo Iławeckie i Bartoszczyka odpowiednio- 10 i 9%.

Ankietowani ustosunkowali się do propozycji listy największych walorów powiatu. Spośród wskazanych respondentów mieli za zadanie wybrać trzy ich zadaniem najistotniejsze i nadać im rangę. Badani mieszkańcy powiatu najwyższą oceniali wybrane walory powiatu :

1. Środowisko przyrodnicze - 54 %,
2. Wolne tereny pod inwestycje - 50 %,
3. Położenie geograficzne - 44 %,
4. Spokój i bezpieczeństwo mieszkańców - 41 %.

Tabela 3. Walory powiatu:

<i>Lp.</i>	<i>Walory</i>	<i>Ranga</i>	<i>Liczba odpowiedzi</i>	<i>Średnia</i>
1.	Środowisko przyrodnicze	1,17	275	2,16
2.	Wolne tereny pod inwestycje	1,08	252	2,17
3.	Położenie	0,87	225	1,96
4.	Spokój i bezpieczeństwo mieszkańców	0,94	209	2,27
5.	Specjalna Strefa Ekonomiczna	0,85	196	2,20
6.	Baza szkolnictwa	0,65	139	2,37
7.	Żyzne gleby	0,47	129	1,84
8.	Rozwinięty sektor prywatny	0,44	109	2,03

Na walory przyrodnicze jako najbardziej cenioną wartość okolicy wskazywały przede wszystkim respondenci z Górowa Iławeckiego (72%) i Bisztynka (58%), najrzadziej wysoko oceniali ten walor mieszkańcy Bartoszczyka (45%).

Możliwości wynikające z istnienia wolnych terenów pod inwestycje dostrzegają najczęściej również mieszkańcy Górowa Iławeckiego (63%), (pozostali respondenci w granicach (44-49%).

Położenie przygraniczne stanowi szansę rozwoju zwłaszcza dla respondentów Bisztynka i Sępola, a spokój i bezpieczeństwo mieszkańców podkreślają mieszkańcy Sępola (51%). Najmniejsze poczucie bezpieczeństwa wykazują ankietowani z Górowa Iławeckiego (35%).

Najniższe oceny otrzymały: żyzne gleby (9%) i rozwinięty sektor prywatny (10%) w ocenie mieszkańców Górowa Iławeckiego.

III. DIAGNOZA OPARTA NA OPINII BADANYCH

1. Dziedziny, w których w ostatnich latach nastąpiła poprawa lub pogorszenie sytuacji.

W odczuciu mieszkańców tylko w niektórych dziedzinach nastąpiła wyraźna poprawa. Wskazując pozytywne zmiany, jakie zaszły w ostatnich latach w ich miejscu zamieszkania ankietowani wymieniają przede wszystkim poprawę w dziedzinie handlu- głównie zaopatrzenie w towary i wyglądzie otoczenia. Wedle odsetka wskazań, ranking dziedzin, w których zaobserwowano poprawę układa się następująco:

Tabela 4. Pozytywnie odbierane zaobserwowane w ostatnich latach zmiany:

<i>Lp.</i>	<i>Dziedzina</i>	<i>Wskaźnik</i>
1.	Estetyka	19 %
2.	Handel	18 %
3.	Telekomunikacja	8 %
4.	Stan środowiska	5 %
5.	Drogi	5 %
6.	Zaopatrzenie	5 %
7.	Budownictwo	4 %
8.	Oświata	3 %
9.	Zarządzanie	3 %
10.	Usługi	2 %

Najkrytyczniej do pytania otwartego o pozytywne zmiany jakie zaszły w ostatnich latach w okolicy podeszli mieszkańcy Sępola udzielając zaledwie 33% odpowiedzi.

Wysoką pozycję w rankingu handel uzyskał głosami respondentów z Górowa Iławeckiego (31%) i Bartoszyca (20%). Na podniesienie estetyki otoczenia najchętniej wskazywali mieszkańcy Bartoszyca (32%) i Górowa Iławeckiego (18%).

Na pytanie o ocenę stanu środowiska naturalnego miejsca zamieszkania ankietowani udzielili odpowiedzi stwierdzając, że:

Tabela 5. Ocena stanu środowiska:

Odczuwane pogorszenie	51%
Bez zmian	28%
Nie mam zdania	19%

Zaledwie co 4 badany nie dostrzega niekorzystnych zmian w środowisku. Większość (51%) uważa, że jego stan w ostatnich latach uległ pogorszeniu. Zdanie takie prezentują ankietowani bez względu na płeć, sytuację materialną czy rodzinną. Najbardziej odczuwają pogorszenie mieszkańcy Górowa Ił. (71%) i Sępola (69%).

W odpowiedzi na zawarte w ankiecie pytanie otwarte ankietowani zawarli informacje o najbardziej odczuwanych niedogodnościach bądź brakach jakie zaistniały w ich okolicy w ostatnich latach.

Respondentom najbardziej dokucza:

1. Bezrobocie - 55 %,
2. Zła kondycja i upadek zakładów pracy - 11 %,
3. Patologie społeczne - 10 %.

Tabela 6. Negatywnie odbierane zaobserwowane w ostatnich latach zmiany:

<i>Lp.</i>	<i>Zmiana</i>	<i>Wskaźnik</i>
1.	Bezrobocie	55 %
2.	Zła kondycja i upadek zakładów pracy	11 %
3.	Patologie	10 %
4.	Oświata	6 %
5.	Rolnictwo	5 %
6.	Ubóstwo	5 %
7.	Rynek pracy	5 %
8.	Bezpieczeństwo	4 %
9.	Ochrona zdrowia	4 %
10.	Drogi	1 %

Na wysokie bezrobocie uskarżają się zgodnie wszyscy badani. Najsilniej odczuwają to zjawisko respondenci z Sępola (67%) i Bisztynka (56%). Złą kondycję bądź upadek zakładów pracy wskazują przede wszystkim ankietowani z Bartoszc i Górowa Iławeckiego (14 i 10%).

Niski stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wskazuje co piąty respondent z Bartoszc, co ósmy przedstawiciel Górowa uskarża się na złą jakość ochrony zdrowia, co siódmy respondent z Bisztynka dotkliwie odczuwa zły stan rolnictwa.

2. Ocena sytuacji dokonana przez respondentów.

Ważnym elementem diagnozy jest ocena sytuacji gospodarczej, stanu środowiska naturalnego i społecznego. Respondenci dysponowali skalą od 1 do 5, gdzie 1 – oznacza stan beznadziejny, 2 – zły, 3 – zadawalający, 4 – dobry i 5 – bardzo dobry.

Tabela 7. Ocena sytuacji gospodarczej:

<i>Dziedzina gospodarki</i>	<i>Ocena w % odpowiedzi</i>					<i>Ranga</i>	<i>Średnia</i>
	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>		
Handel	19 %	38 %	30 %	5 %	2 %	3,49	3,71
Usługi i rzemiosło	2 %	24 %	36 %	24 %	5 %	2,68	2,95
Mały i średni sektor produkcji prywatnej	7 %	14 %	39 %	20 %	6 %	2,55	2,94
System transportowy	0 %	21 %	43 %	21 %	4 %	2,62	2,93
Rolnictwo	2 %	6 %	18 %	33 %	32 %	1,82	2,02
Turystyka i rekreacja	0 %	6 %	17 %	28 %	38 %	1,68	1,90
Przemysł, produkcja	1 %	3 %	17 %	22 %	46 %	1,58	1,79
Przetwórstwo rolne	1 %	3 %	14 %	26 %	45 %	1,56	1,76
Rynek pracy	2 %	1 %	4 %	13 %	75 %	1,27	1,34

W opinii badanych mieszkańców sytuacja gospodarcza w powiecie nie jest dobra. Najwyższe noty uzyskał handel ze średnią ocen znacznie powyżej zadawalającej. Stosunkowo wysoko (blisko „zadawalającej”) oceniono usługi i rzemiosło, mały i średni sektor produkcji prywatnej oraz system transportowy.

Pozostałe dziedziny znalazły się w przedziale „stan zły” do „zadawalającego”. Najmniejszą średnią ocenę (1,34) uzyskał rynek pracy, co jest konsekwencją wysokiego poziomu bezrobocia w rejonie. Na wysoko ocenę w zakresie usług i rzemiosła wpłynęły przede wszystkim opinie mieszkańców Bartoszczyka (40% bardzo dobry i dobry) oraz Sępolicy (20% dobry). Respondenci ze wszystkich miejscowości stosunkowo zgodnie ocenili sytuację w małym i średnim sektorze produkcji – co 5 ankietowany uznał ją za dobrą bądź bardzo dobrą. Najwyższe oceny systemu transportowego przyznali mieszkańcy Bisztyńka i Sępolicy.

Elementy środowiska naturalnego zostały ocenione stosunkowo wyżej niż sytuacja gospodarcza na terenie powiatu:

Tabela 8. Ocena środowiska naturalnego:

<i>Element środowiska</i>	<i>Ocena w % odpowiedzi</i>					<i>Ranga</i>	<i>Średnia ocen</i>
	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>		
Czystość powietrza	18 %	50 %	23 %	2 %	1 %	3,65	3,86
Poziom hałasu	14 %	41 %	28 %	11 %	1 %	3,36	3,60
Stan zieleni	9 %	48 %	28 %	11 %	2 %	3,43	3,51
Czystość gleby	4 %	46 %	33 %	6 %	2 %	3,18	3,48
Czystość wód powierzchniowych	2 %	19 %	40 %	21 %	12 %	2,59	2,76

W odczuciu mieszkańców stan środowiska jest lepszy niż zadawalający (średnia 3,44). W rankingu wybranych elementów środowiska naturalnego niepokój respondentów budzi czystość wód powierzchniowych uzyskując 36% ocen poniżej zadawalającej.

Najniżej, bo przyznając aż 46% ocen: zły lub beznadziejny, postrzegają ten element mieszkańcy Sępola.

Środowisko społeczne podobnie jak gospodarka w powiecie zostało ocenione bardzo krytycznie. Oceny poszczególnych elementów tego środowiska ilustrują dane tabeli 9:

Tabela 9. Ocena środowiska społecznego:

<i>Element</i>	<i>Ocena w % odpowiedzi</i>					<i>Ranga</i>	<i>średnia ocen</i>
	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>		
Szkolnictwo podstawowe i średnie	7 %	28 %	37 %	18 %	7 %	2,98	3,09
Kultura	1 %	17 %	37 %	27 %	10 %	2,48	2,69
Bezpieczeństwo mieszkańców	4 %	14 %	37 %	22 %	17 %	2,47	2,63
Sport i rekreacja	2 %	15 %	21 %	37 %	16 %	2,23	2,44
Ochrona zdrowia	3 %	9 %	28 %	34 %	19 %	2,20	2,38
Opieka społeczna	2 %	7 %	29 %	32 %	22 %	2,14	2,31
Turystyka	2 %	9 %	18 %	34 %	28 %	1,96	2,16

Jedynie szkolnictwo średnie i podstawowe zostało ocenione jako zadawalające. Najniższe oceny otrzymała turystyka. Respondenci uznali ją w 34% jako złą i 28%-beznadziejną. Stosunkowo nisko oceniono funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia (średnia 2,20) i opieki społecznej (54% ocen poniżej zadawalającej).

Niedogodności związane z funkcjonowaniem systemu ochrony zdrowia najsilniej odczuwają mieszkańcy Górowa Iławeckiego – aż 76% ocen poniżej zadawalającej; natomiast 74% najniższych ocen przyznali respondenci z Sępola działaniom w zakresie opieki społecznej.

IV. NAJPILNIEJSZE PROBLEMY DO ROZWIĄZANIA

Zadaniem respondentów badania ankietowego było wybranie z pośród wielu, trzech najpilniejszych do rozwiązania problemów środowiskowych, gospodarczych i społecznych oraz nadaniu każdemu z nich rangi. W świetle wyników badań, problemy te układają się tak jak ilustrują to kolejne tabele.

Tabela 10. Najpilniejsze problemy środowiska naturalnego do rozwiązania:

<i>Problemy środowiska naturalnego</i>	<i>Ranga</i>	<i>% odpowiedzi</i>	<i>Średnia</i>
Brak systemowej gospodarki odpadami	1,42	63 %	2,25
Zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych	1,38	58 %	2,39
Brak pełnego skanalizowania obszaru powiatu	1,35	54 %	2,48
Niedostateczna ochrona zasobów środowiska	0,80	37 %	2,13
Nieuregulowane stosunki wodne	0,65	33 %	1,97
Nie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	0,57	30 %	1,94
Zanieczyszczenie niską emisją	0,23	14 %	1,70

Najczęściej wskazywanymi do rozwiązania problemami były: brak systemowej gospodarki odpadami i zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych, co konsekwentnie wiąże się z oceną sytuacji w zakresie środowiska. Częstotliwość wskazywanego problemu jest równoznaczna z jego rangą.

Największą liczbę najwyższych not uzyskał brak systemowej gospodarki odpadami: 63% odpowiedzi, z czego aż 76% wskazań z Górowa Iławeckiego. Na potrzebę podjęcia działań w celu poprawy stanu cieków wodnych wskazują niemal w równym stopniu wszyscy respondenci (średnia 58%). Najmniej jest wskazań z Bartoszyca (48%).

Najpilniejsze do rozwiązania w opinii badanych mieszkańców problemy gospodarcze ilustruje tabela 11:

Tabela 11. Najpilniejsze do rozwiązania problemy gospodarcze:

<i>Problem gospodarczy</i>	<i>Ranga</i>	<i>% odpowiedzi</i>	<i>Średnia</i>
Bezrobocie	2,44	92 %	2,67
Niedochodowe rolnictwo	1,29	51 %	2,54
Brak przetwórstwa produktów rolnych	0,91	36 %	2,55
Słaby rozwój małych i średnich przedsiębiorstw	0,73	35 %	2,09
Słaby system wspierania przedsiębiorczości	0,69	32 %	2,19
Brak inwestorów strategicznych	0,66	29 %	2,25
Niedostateczna baza turystyczna	0,27	16 %	1,70
Niski poziom usług oraz mały ich asortyment	0,26	13 %	1,94

Zdecydowana większość badanych uważa, że problemem nr 1 do rozwiązania jest zmniejszenie poziomu bezrobocia. Wskazuje na nie częstotliwość dokonywanych przez respondentów wyborów. Około 40% mniej wyborów przy jednoczesnej wysokiej średniej wysuwa na drugą pozycję zagadnienie: niedochodowego rolnictwa. Jednocześnie jest to wskazanie ponad 50% respondentów z Górowa, Sępola i Bisztyńka, którzy uznają podjęcie działań w tym zakresie za priorytetowe.

Najniższą rangę a zatem za najmniej pilne respondenci uznali niedostateczną bazę turystyczną. Niskie notowania uzyskało zagadnienie poziomu i asortymentu usług. Wcześniej dokonana ocena w tym zakresie wskazuje, że stan istniejący zadowala ankietowanych.

Wśród problemów społecznych za najpilniejszy do rozwiązania w opinii badanych uznano postępujące zubożenie mieszkańców i funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia. Zjawisku bezrobocia, na które wcześniej wskazywali ankietowani towarzyszy wzrost patologii społecznych wymagających podjęcia działań.

Niezadowolający system ochrony zdrowia wskazany został już wcześniej i w rankingu problemów do rozwiązania występuje jako konsekwencja wcześniejszej oceny.

Tabela 12. Najpilniejsze do rozwiązania problemy społeczne:

<i>Problemy społeczne</i>	<i>Ranga</i>	<i>% odpowiedzi</i>	<i>Średnia</i>
Ubożenie społeczeństwa	2,12	79 %	2,69
Niezadowolający system opieki zdrowotnej	1,21	50 %	2,43
Brak środków finansowych w oświacie	1,20	46 %	2,61
Patologie społeczne	0,72	32 %	2,23
Niedostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy	0,64	26 %	2,50
Brak obiektów rekreacyjno-sportowych	0,50	22 %	2,24
Niezadowolający poziom opieki społecznej	0,46	19 %	2,38
Niska zaradność życiowa mieszkańców	0,31	15 %	2,08
Niedostatecznie rozwijające się budownictwo	0,24	13 %	1,76
Słabe uspołecznienie procesów decyzyjnych	0,13	7 %	1,74

Na trzecią pozycję respondenci wysunęli potrzebę doinwestowania szkolnictwa, które w zasadzie ocenili wysoko. Braki w tym zakresie dostrzegają przede wszystkim mieszkańcy Górowa Iławeckiego: 60% wskazań, przy czym aż 42% o najwyższej randze.

W grupie wypracowanych przez zespół problemów w zakresie ład u przestrzennego ankietowani zwracają uwagę przede wszystkim na pilną potrzebę poprawy stanu i struktury dróg chociaż stosunkowo wysoko ocenili oni wcześniej

istniejący system transportowy. Działania w tym zakresie mają charakter priorytetowy zwłaszcza dla respondentów z Sępola (56% ankietowanych przyznało najwyższą rangę) i Bartoszyce (50%).

Tabela 13. Najpilniejsze do rozwiązania problemy przestrzenne:

<i>Problem przestrzenny</i>	<i>ranga</i>	<i>% odpowiedzi</i>	<i>Średnia</i>
Zła struktura i stan dróg	1,94	78 %	2,50
Brak współdziałania lokalnych samorządów	1,50	68 %	2,21
Niska estetyka miast i wsi	1,23	57 %	2,15
Peryferyjne położenie powiatu	0,99	43 %	2,28
Niewystarczająca infrastruktura techniczna	0,60	24 %	2,45
Brak uzbrojonych terenów	0,55	25 %	2,15

Niemal, co drugi ankietowany dostrzega potrzebę lepszego współdziałania lokalnych samorządów na rzecz powiatu i jego mieszkańców. Zwłaszcza dla respondentów Bisztynka i Sępola jest to zagadnienie priorytetowe (28 i 36% wypowiedzi najwyższej rangi).

Podobnie jak zagadnienie transportu powraca problem poziomu estetyki otoczenia. Respondenci wskazali pozytywne zmiany w tym zakresie oceniając z pozycji minionych lat. Zgodnie uważają jednak, że nadal w tej dziedzinie jest wiele do zrobienia.

V. SZANSE ROZWOJOWE ORAZ PREFEROWANA POZYCJA POWIATU BARTOSZYCKIEGO W OPINII BADANYCH MIESZKAŃCÓW

Na tle wyartykułowanych wcześniej walorów (środowisko przyrodnicze, wolne tereny pod inwestycje, położenie geograficzne, spokój i bezpieczeństwo mieszkańców) respondenci dokonali wyboru szans rozwojowych zachowując logiczną konsekwencję. Ranking głównych szans ilustruje tabela.

Tabela 14. Główne szanse rozwojowe Powiatu Bartoszyckiego w opinii badanych mieszkańców:

<i>Szansa rozwoju</i>	<i>Ocena w % odpowiedzi</i>					<i>ranga</i>	<i>Średnia ocen</i>
	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>		
Warunki do upraw rolnych	21%	41%	19%	8%	2%	3,43	3,78
Wolne tereny pod inwestycje	17%	39%	18%	11%	2%	3,21	3,66
Naturalne warunki przyrodnicze	14%	32%	29%	5%	4%	2,97	3,54
Położenie na szlaku komunikacyjnym	14%	31%	18%	15%	9%	2,89	3,31
Baza surowcowa produkcji rolnej	13%	27%	22%	21%	4%	2,85	3,27
Walory turystyczne	8%	22%	34%	15%	7%	2,67	3,11
Tradycje kulturowe	4%	20%	33%	18%	10%	2,43	2,89
Przedsiębiorczość mieszkańców	4%	19%	32%	21%	10%	2,42	2,82
Istniejąca sieć infrastruktury technicznej	2%	8%	33%	24%	12%	2,02	2,56

Jeżeli szanse ze względu na ich podobieństwo pogrupujemy i odniesiemy do sumy wskazań respondentów, to struktura głównych szans rozwojowych wygląda następująco:

1. warunki dla rozwoju rolnictwa i produkcji rolnej - 3,78/3,27
2. wolne tereny pod inwestycje - 3,66
3. walory przyrodnicze i turystyczne - 3,54/3,11
4. położenie (szlak komunikacyjny, przygraniczne) - 3,31

Preferowana przez badanych mieszkańców przyszła pozycja Powiatu Bartoszyckiego wygląda następująco:

1. rozwinięty nieuciążliwy dla środowiska przemysł - 56 %,
2. alternatywne dochody gospodarstw rolnych - 48 %,
3. rozwinięte przetwórstwo spożywcze - 41 %,
4. współpraca z regionem kalingradzkim - 38 %,
5. aktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu powiatu - 35 %,
6. zachowane lokalne walory środowiska - 34 %,
7. racjonalna gospodarka odpadami - 33 %,
8. rozwinięte budownictwo - 30 %,
9. liczne imprezy sportowe (np..hippiczne) - 24 %,
10. rozwinięte lokalne poradnictwo specjalistyczne - 23 %,
11. wykorzystane odnawialne źródła energii - 23 %,
12. atrakcyjna oferta turystyczna - 21 %,
13. aktywna promocja kultury powiatu - 19 %.

Jeżeli wyszczególnione pozycje logicznie pogrupować, to pojawiają się cztery ważne funkcje nie będące ze sobą w konkurencji, lecz tworzące układ komplementarny:

1. silny ośrodek produkcji i przetwórstwa płodów rolnych z możliwością pozyskiwania alternatywnych dochodów przez gospodarstwa,
2. ośrodek gospodarki nieuciążliwej dla środowiska z wykorzystaniem położenia przygranicznego i możliwości współpracy z regionem kalingradzkim,
3. region czysty ekologicznie z zachowanymi lokalnymi walorami środowiska i tradycjami kulturalnymi, na bazie których rozwija się turystyka,
4. obszar aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu powiatu.

Oceniając w skali 1 do 5 proponowane kierunki rozwoju powiatu respondenci konsekwentnie wskazują:

Tabela 15. Kierunki rozwoju akceptowane przez mieszkańców:

<i>Kierunki rozwoju</i>	<i>Ocena w % odpowiedzi</i>					<i>Ranga</i>	<i>Średnia ocen</i>
	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>1</i>		
Rolnictwo i przetwórstwo spożywcze	40 %	28 %	15 %	3 %	4 %	3,64	4,09
Funkcje oświatowo-kulturalne	19 %	38 %	17 %	4 %	5 %	3,07	3,77
Funkcje rekreacyjno-sportowe	18 %	33 %	22 %	2 %	3 %	2,99	3,76
Usługi	17 %	36 %	25 %	6 %	0 %	3,19	3,76
Turystyka	18 %	27 %	24 %	8 %	3 %	2,91	3,64
Gospodarka wielofunkcyjna	16 %	28 %	22 %	11 %	5 %	2,86	3,47
Funkcje przemysłowo-magazynowe	4 %	21 %	24 %	18 %	7 %	2,20	2,94
Przemysł wysokich technologii	4 %	17 %	27 %	15 %	13 %	2,16	2,80

Najwięcej najwyższych ocen, a przez to najwyższą rangę w ocenie mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego otrzymał postulat rozwoju rolnictwa i przetwórstwa spożywczego. Popierają go niemal w tym samym stopniu wszyscy respondenci. Tylko mieszkańcy Górowa Iławeckiego wyżej stawiają możliwość rozwoju funkcji oświatowo-kulturalnych przyznając 35% najwyższych ocen (w stosunku do 29% na rolnictwo).

W przekonaniu ankietowanych Powiat Bartoszycki powinien rozwijać również funkcje kulturalno-oświatowe i rekreacyjno-sportowe (drugie i trzecie miejsce w rankingu). Za rozwojem oferty rekreacyjno-sportowej opowiadają się przede wszystkim respondenci z Górowa Iławeckiego i Sępola. Najrzadziej wskazywano funkcje przemysłowo – magazynowe i przemysł wysokich technologii jako pożądany kierunek dalszego rozwoju.

Zgodnie z preferowanymi kierunkami rozwoju respondenci wytypowali działania, które uzyskałyby ich akceptację:

a. działania w sferze środowiska popierane przez ankietowanych

- 1) likwidacja zagrożeń środowiska - 58 %,
- 2) powiększenie obszarów zieleni - 43 %,
- 3) podniesienie świadomości ekologicznej - 42 %.

W opinii mieszkańców Górowa Iławeckiego najważniejsze jest podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Respondenci z Bartoszcza wskazują na potrzebę powiększenia obszarów zieleni, a ankietowani z Sępola i Bisztynka – likwidację zagrożeń środowiska.

b. działania w sferze społecznej popierane przez ankietowanych

- 1) zminimalizowanie bezrobocia i podniesienie świadomości obywatelskiej - 86 %,
- 2) poprawa bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i ochrony zdrowia - 58 %,
- 3) spójna polityka oświatowa - 20 %,
- 4) wykorzystanie wielokulturowości powiatu - 16 %.

W tym wypadku występuje zgodność opinii mieszkańców różnych rejonów powiatu.

c. działania w zakresie zarządzania przestrzenią popierane przez ankietowanych

- 1) podniesienie poziomu estetyki otoczenia - 61 %,
- 2) budowa pełnej infrastruktury - 59 %,
- 3) rozwój infrastruktury turystycznej - 35 %.

Mieszkańcy Górowa Iławeckiego i Sępola na pierwszym miejscu stawiają poprawę estetyki otoczenia. Dla zamieszkujących Bartoszyce i Bisztynek najważniejsza jest budowa pełnej infrastruktury miast i wsi powiatu.

d. działania w sferze gospodarczej popierane przez ankietowanych:

- 1) aktywizacja gospodarcza powiatu i zwalczanie bezrobocia - 77 %,
- 2) dobre zarządzanie w powiecie i gminach - 54 %,
- 3) tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa - 48 %,
- 4) tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości - 36 %.

Bez względu na miejsce zamieszkania postulat aktywizacji gospodarczej i zwalczania bezrobocia zajmuje priorytetową pozycję. Potrzebę dobrego zarządzania wskazują głównie respondenci z Sępola i Bartoszyce.

VI. STOSUNEK MIESZKAŃCÓW DO WSPÓŁCZESTNICZENIA W ZARZĄDZANIU POWIATEM

Chęć decydowania o kierunkach dalszego rozwoju zadeklarowało 67% ankietowanych. Co 11 ankietowany nie jest tym zainteresowany, a niemal 1/4 nie ma wyrobionego zdania:

- 1) tak, chcę mieć wpływ na podejmowane decyzje - 67 %,
- 2) nie - 9 %,
- 3) nie mam zdania - 23 %.

Tak więc stopień gotowości przynajmniej w deklaracjach jest bardzo wysoki.

Ankietowanych zapytano ponadto kto ich zdaniem powinien decydować o działaniach na rzecz środowiska.

Otrzymano następujące wyniki:

- 1) eksperci - 57%,
- 2) mieszkańcy - 52%,
- 3) władze samorządowe - 37%,
- 4) organizacje pozarządowe - 11%,
- 5) władze państwowe - 8%.

Największym zaufaniem mieszkańców Sępola i Bartoszyca cieszą się eksperci i to oni ich zdaniem powinni podejmować decyzje w sprawach rozwoju (53 i 71%). W opinii mieszkańców Górowa Iławeckiego i Bisztynka to właśnie mieszkańcy powinni decydować o losach swoich miejscowości.

Władze samorządowe zgodnie wskazywane są na trzeciej pozycji przez respondentów z różnych miejscowości. Najmniejszą popularnością cieszyłyby się w tym środowisku decyzje organizacji pozarządowych (11%) i władz państwowych (8%).

WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z BADANIA

1. Większość mieszkańców Powiatu Bartoszyckiego jest emocjonalnie związana z miejscem zamieszkania. Niemal 70% deklaruje chęć udziału w podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących dalszego rozwoju powiatu. Ponad połowa uważa, że to właśnie mieszkańcy powinni podejmować decyzje. Co trzeci uzależnia rozwój od aktywnego uczestnictwa lokalnych społeczności. Potencjalnie są to racjonalne przesłanki do włączenia mieszkańców do realizacji głównych celów strategii rozwoju powiatu.
2. Mieszkańcy Powiatu Bartoszyckiego najwyżej cenią środowisko przyrodnicze oraz spokój i bezpieczeństwo mieszkańców. Dostrzegają szanse wynikające z położenia na szlaku komunikacyjnym i przy granicy. Z niepokojem odnoszą się do wzrastającego bezrobocia, ubożenia lokalnej społeczności i nasilającego się zjawiska patologii społecznych.
3. W ocenie respondentów największa poprawa nastąpiła w handlu i estetyce otoczenia. Pozytywnie postrzegane są przez nich działania na rzecz poprawy środowiska. Pogorszyła się zdecydowanie sytuacja finansowa mieszkańców, system opieki zdrowotnej, świadczenia pomocy społecznej - wobec których wzrosło zapotrzebowanie na usługi.
4. Raczej nisko została oceniona sytuacja gospodarcza. Jedynie handel, uzyskał średnie oceny bliskie dobrej. Zadawalająca jest ocena sektora usług i rzemiosła, małych prywatnych przedsiębiorstw i systemu transportowego.
5. Poszczególne elementy środowiska naturalnego oceniono w zasadzie zadawalająco. Jedynie stan wód powierzchniowych budzi niepokój i niskie noty w opinii respondentów.
6. W środowisku społecznym stan zadawalający w opinii badanych jest w szkolnictwie podstawowym i średnim.

7. Za najważniejsze do rozwiązania zostały uznane problemy:
- a) środowiska naturalnego: brak systemowej gospodarki odpadami i zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych,
 - b) gospodarcze: przede wszystkim zmniejszenie poziomu bezrobocia a także podjęcie działań w zakresie dochodowości gospodarki rolnej, z którą silnie utożsamia się liczne grono respondentów,
 - c) społeczne: postępujące zubożenie mieszkańców i niezadowalające funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia.
8. Główne atuty Powiatu Bartoszyckiego to:
- a) środowisko przyrodnicze,
 - b) wolne tereny pod inwestycje,
 - c) położenie geograficzne,
 - d) spokój i bezpieczeństwo mieszkańców.
9. Najważniejsze szanse rozwojowe:
- a) warunki dla rozwoju rolnictwa i produkcji rolnej,
 - b) wolne tereny pod inwestycje,
 - c) walory przyrodnicze i turystyczne,
 - d) położenie (szlak komunikacyjny, przygraniczne).
10. Preferowana przez mieszkańców przyszła pozycja Powiatu Bartoszyckiego:
- a) silny ośrodek produkcji i przetwórstwa płodów rolnych z możliwością pozyskiwania alternatywnych dochodów przez gospodarstwa,
 - b) ośrodek gospodarki nieuciążliwej dla środowiska z wykorzystaniem położenia przygranicznego i możliwości współpracy z regionem kalliningradzkim,
 - c) region czysty ekologicznie z zachowanymi lokalnymi walorami środowiska i tradycjami kulturalnymi, na bazie których rozwija się turystyka,
 - d) obszar aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu powiatu.